VN TEAS VITO TK2-3 – Miten haastateltavat valittiin

Haastatteluihin tunnistettiin **kirjallisuuden ja kansataloudellisten mallilaskelmien perusteella** edustajia ja asiantuntijoita niiltä toimialoilta, joihin ilmastopolitiikka tulee Suomessa vaikuttamaa voimakkaimmin.

1.1. Valintaprosessin kulku

1. Relevanttiin kirjallisuuteen, kansantaloudellisiin mallilaskelmiin ja tilastoihin tutustuminen.

2. Niiden toimialojen tunnistaminen, joihin ilmastopolitiikka vaikuttaa Suomessa voimakkaimmin.

3. Näitä toimialoja edustavien merkittävimpien ammatti- ja työnantajaliittojen sekä yksittäiset työnantajien tunnistaminen.

4. 20 kpl ehdotusta näiden organisaatioiden asiantuntijaedustajista esiteltäväksi konsortiolle ja ohjausryhmälle haastateltavaksi näide.

5. Haastatteluiden järjestäminen

1.2. Toimialat, joihin ilmastopolitiikka vaikuttaa Suomessa voimakkaimmin

Toimiala-analyysi:

Kirjallisuuden, tilastojen ja mallilaskelmien perustella (kts. lähdeaineisto) on syytä olettaa, että ilmastopolitiikka vaikuttaa Suomessa eniten niihin toimialoihin, jotka tuottavat paljon päästöjä ja/tai joissa tehdään paljon manuaalista työtä. Ilmastopolitiikan seurauksena nämä toimialat kohtaavat kysynnän laskua ja osaamistarpeiden muutoksia.

Tähän kategoriaan sopivat toimialat:

- **Teollisuus**
- **Energiahuolto**
- **Kuljetus- ja varastointi**
- **Maa, metsä, ja kalatalous**

Lisäksi palvelualojen ja -yritysten voidaan lähdeaineiston pohjalta olettaa kasvavan ylläolevien alojen kustannuksella.

Esimerkkejä näistä palvelualoista:

- **Liike-elämän palvelut**
- **Informaatio ja viestintä**

1.3. Haastateltavat organisaatiot

Ylläolevan toimiala-analyysin pohjalta tunnistimme seuraavat työntekijä- ja työnantajajärjestöt, keskusjärjestöt sekä yritykset mahdollisiksi haastateltaviksi

Energiahuolto: Energiateollisuus, Palta, Sähköalojen ammattiliitto, JHL ry, Fortum, Helen

Tehdasteollisuus: Teollisuusliitto, Teknologiateollisuus, Kemianteollisuus, SSAB, Outokumpu

Öljynjalostus ja kemikaalien valmistus: Kemianteollisuus, Neste

Metsäteollisuus: Metsäteollisuus ry, Paperiliitto, UPM

Kuljetus ja varastointi: AKT, Palta, Pau, PAM, ALT, SKAL, Posti

Maa-, metsä-, ja kalatalous: MTK, Maaseudun työnantajaliitto, Teollisuusliitto

Liike-elämän palvelut sekä informaatio ja viestintä: Tieto

Keskusjärjestöt: SAK ja EK

1.4. Lähdeaineisto

1.4.1 Kirjallisuus

- Taloudelliset aktiviteetit siirtyvät pois saastuttavilta aloilta ja yrityksiltä (Strietska-Ilina, 2012).
- Ilmastopolitiikka aiheuttaa työllistymisvaikeuksia erityisesti manuaalista työtä tekeville, mutta se saattaa helpottaa teknistä työtä tekevien työllistymistä (Marin & Vona, 2019).
- Vihreät työt (Green jobs) vaativat enemmän korkeatasoista kognitiivista osaamista sekä vuorovaikutustaitoja verrattuna ei-vihreisiin töihin. Lisäksi vihreät työt vaativat paljon henkistä pääomaa kuten formaalia koulutusta, työkokemusta ja työssä tapahtuvaa koulutusta ja oppimista. (Consoli et al., 2016)
- (Chateau ym. 2011): Globaalissa tarkastelussa ja EU-tasolla arviot esittävät suurimmalla varmuudella palvelusektorin kasvua teollisuuden kustannuksella ja melko jyrkkiä muutoksia energiasektorilla uusiutuvan energian suuntaan sekä poistumia karjataloudessa

1.4.2 Tilastot

Absoluuttisesti eniten hiilidioksidipäästöjä tuottavat alat Suomessa 2017, Tilastokeskus (Suluissa alan työnantaja- ja työntekijäliitot)

1. **Energiahuolto** (Energiateollisuus, Palta, Sähköalojen ammattiliitto, JHL ry)
2. **Tehdasteollisuus** (Teollisuusliitto, Teknologiateollisuus)
    1. Metallien jalostus ja metallituotteiden valmistus
    2. Öljynjalostus ja kemikaalien valmistus (Kemianteollisuus)
    3. Metsäteollisuus (Metsäteollisuus ry, Paperiliitto)
3. **Kuljetus ja varastointi** (AKT, Palta, Pau, PAM, ALT, SKAL)
4. **Maa-, metsä-, ja kalatalous** (MTK, Maaseudun työnantajaliitto, Teollisuusliitto)

Työlliset toimialoittain (Tilastokeskus)

1. Terveys- ja sosiaalipalvelut 422k
2. Teollisuus; sähkö-, lämpö-, vesi- ja jätehuolto yms. 353k

3. Liike-elämän palvelut 300k

Eniten hiilidioksidipäästöjä tuottavat yritykset Suomessa 2018 (Energiavirasto)

1. SSAB
2. Helen
3. Neste
4. Fortum
5. Finnsementti
6. Turun Seudun Energiantuotanto
7. Vaskiluodon Voima
8. Outokumpu Stainless
9. Alholmens Kraft
10. Seinäjoen Voima
11. Borealis Polymers
12. UPM-Kymmene

Poimintoja Suomen suurimmista työllistäjistä 2019 (Useita lähteitä)

- Nokia 5992
- Valmet 5200
- Kesko 12 657
- S-ryhmä (Suurin työnantaja Suomessa)
- Wärtsilä 3800
- Tieto 3300
- Kone 2300 (2017)

2. Mikä on haastatteluiden tarkoitus?

Hakemuksesta: Haastatteluilla selvitetään, miten alalla nähdään mahdolliset muutokset, miten alan asiantuntijat ja edustajat arvioivat osaamistarpeiden muutosta, ja millä politiikkakeinoilla murroksen reiluus voitaisiin varmistaa. Haastatteluissa myös kartoitetaan sidosryhmien näkemyksiä erilaisista mahdollisista ilmastopoliittisista toimista (uhat, mahdollisuudet, vahvuudet, heikkoudet).

3. Miten haastattelut toteutetaan?

Hakemuksesta: *Haastattelut toteutetaan puolistrukturoituina teemahaastatteluina ja analysoidaan nojaten laadullisen sisällönanalyysin menetelmiin (Galetta 2013; Krippendorff 1989).*

“Puolistrukturoitu haastattelu etenee niin, että kaikille haastateltaville esitetään samat tai likipitäen samat kysymykset samassa järjestyksessä. Joidenkin määritelmien mukaan puolistrukturoidussakin haastattelussa – kuten teemahaastattelussa – voidaan vaihdella kysymysten järjestystä.

Täysin yhtenäistä määritystä osittain strukturoitujen haastattelujen toteutuksesta ei ole olemassa. Osittain järjestelty ja osittain avoin haastattelu sijoittuu formaaliudessaan täysin strukturoidun lomakehaastattelun ja teemahaastattelun välille. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

Käytännössä puolistrukturoidusta haastattelustakin käytetään toisinaan nimitystä teemahaastattelu; esimerkiksi silloin, jos siinä esitetään tarkkoja kysymyksiä tietyistä teemoista, muttei välttämättä käytetä juuri samoja kysymyksiä kaikkien haastateltavien kanssa.” (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2009)

3.1. Miten haastattelut toteutetaan?

1. Demos Helsinki kokoaa yleisen kysymyspatteriston, jonka tavoitteena on saada vastauksia kohdassa 2. Mikä on haastatteluiden tarkoitus? esitettyihin selvitystarpeisiin.

2. Yleistä kysymyspatteristoa täydennetään haastattelukohtaisilla kysymyksillä, jotka voivat erota haastateltavien välillä.

3. Yleinen kysymyspatteristo sekä esimerkkejä haastattelukohtaisista kysymyksistä annetaan konsortion nähtäväksi ja kommentoitavaksi ennen haastatteluiden aloittamista.

4. Kysymykset toimitetaan haastateltaville etukäteen.

5. Haastattelut toteutetaan ensisijaisesti etäyhteyden kautta ja ne ovat kestoltaan 45-75 minuuttia.

6. Haastattelun aikana haastattelija / kirjuri kirjoittaa ylös haastateltavien vastaukset. Haastatteluista saatuja vastauksia voidaan vapaasti hyödyntää tutkimuksen lähdeaineistona. Haastateltavat saavat vastauksensa halutessaan tarkistettavaksi ennen niiden käyttöä tutkimustarkoituksiin.